

Granskning av Högskolan Västs ansökan om tillstånd att utfärda socionomexamen

Uppdraget

Högskolan Väst har den 7 oktober 2019 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda socionomexamen. Vi, professor Urban Markström, docent Lena Hübner, arbetslivsföreträdare Sanna Aila-Gustafsson och studentrepresentant Jonas Lundström har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Baserat på vårt yttrande daterat den 2 juni 2020 fattade UKÄ ett beslut om att ge Högskolan Väst möjlighet att komplettera sin ansökan. Detta då bedömningen var att bedömningsgrunden säkring av examensmålen var otillfredsställande. Denna redogörelse berör därför endast bedömningsgrunden säkring av examensmålen under bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat. För bedömningen av de övriga bedömningsområdena hänvisas till yttrandet daterat 2 juni 2020.

Bedömning

UKÄ har tagit del av Högskolan Västs komplettering av ansökan om att få utfärda socionomexamen med referens till UKÄ:s utlåtande 2020-06-02 (reg.nr 42-00458-19). Kompletteringen tar främst fasta på de svagheter som bedömggruppen påpekat gällande säkring av två av examensmålen. Bedömggruppen efterfrågade en förstärkning av de professionsnära och målgruppsrelaterade kunskaperna i utbildningen. Ett kompletteringskrav var att stärka de färdighetsorienterade kunskapskraven i den verksamhetsförlagda utbildningen och i relation till inslagen om personlig och professionell utveckling. Ett annat kompletteringskrav var ett stärka kunskapsinslagen i relation till för socialt arbete centrala målgrupper och problemområden, så som äldre och missbruk.

Därutöver formulerade bedömggruppen även rekommendationer kring progression avseende bland annat forskningsmetodik, VFU-periodens placering samt kring behovet av att på sikt stärka högskolans kompetens på vissa områden.

Inledningsvis ska påpekas att Högskolan Väst på ett mycket ambitiöst och genomtänkt sätt reviderat utbildningsplanen och försökt svara upp mot både de krav och rekommendationer som formulerats av bedömggruppen. Detta har inneburit ibland omfattande förändringar av både utbildningens uppläggning, kurser och kursmål. Även litteraturlistorna har uppdaterats. Bedömggruppens intryck är att förändringarna sammantaget bidragit till att stärka programmet, även utanför de delar som explicit varit föremål för komplettering.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Säkring av examensmålen

Det ena examensmålet som inte bedömdes vara uppfyllt var följande:

För socionomexamen ska studenten visa kunskap om och förståelse för samspelet mellan individers och grupper sociala situation, levnadsvillkor, fysiska och psykiska hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhällseliga och andra bakomliggande faktorer.

Här har Högskolan Väst gjort påtagliga förändringar av utbildningsplanen för att stärka kunskaperna i fråga om centrala målgrupper och problemområden. Sammantaget har två kurser utgått, två kurser förkortats, tre kurser tillkommit, samt nio kurser reviderats. För att svara upp mot detta specifika examensmål har tre nya kurser utformats under den fjärde terminen, som fokuserar fattigdom och försörjning, missbruk, beroende och psykisk ohälsa, samt äldre och funktionshinder. Tillkommer gör den sedan tidigare kursen om barn, unga och familj (nu förkortad), de fördjupande målgruppskurserna på den sista terminen samt den introducerande kursen i livsvillkor och teoribildning i socialt arbete på den första terminen. Sammantaget gör förändringarna att man enligt bedömargruppen tvivelsutan lever upp till det aktuella examensmålet. Bedömargruppen noterar också hur tydligt progressionen i relation till detta examensmål formuleras i kursmål och i fråga om arbets- och examensformer under utbildningen.

Det andra examensmålet som inte bedömdes vara uppfyllt var följande:

För socionomexamen ska studenten visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs.

Även i fråga om detta mål har tydliga revideringar och tillägg gjorts. I viss mån har detta mål också en koppling till det tidigare målet om kunskap kring vissa grupper – målgruppsspecifika kunskaper har en hög grad av konkretion som ligger nära frågor om handlingsstrategier och intervention. Detta syns inte minst i de nya kurserna där inslag om olika gruppers livssituation kombineras med inslag om konkreta arbetssätt och metoder. I den nya utbildningsplanen har den fältförlagda utbildningen flyttats till termin fem (efter målgruppskurserna) och förlängts. Därutöver har lärandemål tillkommit med tydlig färdighetsinriktning. Utöver VFU-terminen, har mål om kunskaper i praktiskt socialt arbete förtydligats på flera andra ställen i programmet – förutom målgruppskurserna även i t.ex. kurserna i juridik. Dessa syns även i fråga om kurser med PPU-moment där både arbetsformer, lärandemål och litteratur nu visar på en professions- och klientnära inriktning. Bedömargruppen anser att Högskolan Väst efter dessa förändringar otvetydigt når upp till det aktuella examensmålet.

Förändringarna ovan har genomförts på bekostnad av inslag med större utrymme i den tidigare utbildningsplanen. Den nya planen medger till exempel ett minskat utrymme i fråga om juridik samt organisation och ledarskap. På så sätt kan möjligheterna att leva upp till andra examensmål påverkas. Bedömargruppen har försökt analysera sådana följder och kommit fram till att man inte på något påtagligt sätt riskerar uppfyllelsen av examensmålen relaterade till tillämpning av aktuella författningar eller ledning av socialt arbete. Kurserna i juridik är i den nya planen mycket välplanerade med hög konkretion och relevans för socialt arbete, och de två kvarvarande kurserna med inriktning mot ledarskap har anpassats för att kompensera för den kurs som nu tagits bort.

Utöver de krav på kompletteringar som bedömagruppen formulerat, vävdes även ett antal rekommendationer in i utlåtandet. Bedömagruppen noterar med tillfredsställelse med vilken lyhördhet Högskolan Väst förhållit sig till dessa rekommendationer. Man har ytterligare stärkt skrivningarna gällande progressionen i vetenskaplig metod och analys, och beskrivit en strategi för att långsiktigt stärka forskar- och lärarkompetens på några centrala områden. Därutöver har VFU-terminen, som tidigare påpekats, flyttats fram till programmets femte termin.

Sammantaget anser bedömagruppen att Högskolan Väst har svarat upp mot kompletteringar och rekommendationer på ett tillfredsställande sätt. Bedömagruppen anser därför att Högskolan Väst nu har förutsättningar att ge socionomexamen.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ beslutar att ge Högskolan Väst tillstånd att utfärda socionomexamen.

De sakkunniga

Professor Urban Markström

Arbetslivsföreträdare Sanna Aila-Gustafsson

Docent Lena Hübner

Studentrepresentant Jonas

Lundström

Granskning av Högskolan Västs ansökan om tillstånd att utfärda socionomexamen

Uppdraget

Högskolan Väst har den 7 oktober 2019 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda socionomexamen. Vi, professor Urban Markström, docent Lena Hübner, arbetslivsföreträdare Sanna Aila-Gustafsson och studentrepresentant Jonas Lundström har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Högskolan Västs ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 3 mars 2020. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, institutions- och utbildningsledning, studenter samt lärare. Efter begäran från bedömargruppen inkom den 11 mars 2020 en lista över den planerade tjänstgöringen för lärarna på det planerade socionomprogrammet. Bedömargruppens bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ beslutar att inte bevilja tillståndet men ge lärosätet möjlighet att inkomma med efterfrågade kompletteringar inom sex månader.

De sakkunniga

Professor Urban Markström
Arbetslivsföreträdare Sanna Aila-Gustafsson

Docent Lena Hübner
Studentrepresentant Jonas
Lundström

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte Högskolan Väst	Examenstillstånd Socionomexamen	ID-nr A-2019-10-4778
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar Yrkesexamen Omdöme: Tillfredsställande Motivering: <i>Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen.</i></p> <p>Bedömargruppen anser att den föreslagna socionomutbildningen är reglerad och ryms inom examensordningen. Lärosätet har presenterat en sammanhållen utbildningsplan och kursplaner i enlighet med högskoleförordningen. De mål som anges i examensordningen finns representerade i nämnda planer.</p> <p><i>Utbildningens innehåll inklusive eventuella inriktningar har rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till yrkesexamen.</i></p> <p>Den planerade utbildningen har enligt bedömargruppen en rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till yrkesexamen. Den har även en struktur och ett innehåll som väsentligen korresponderar med andra socionomprogram i landet. Högskolan har sedan 2003 ett kandidatprogram inom huvudområdet socialt arbete och socialpedagogik, vilket vid Universitetskanslersämbetets (UKÄ) kvalitetsutvärdering 2013/2014 bedömdes ha hög kvalitet. Man har de senaste åren utvecklat programmet innehållsligt i riktning mot socionomexamen, bland annat genom att stärka momenten mot barn och unga samt juridik. De föreslagna kurserna i utbildningsplanen överensstämmer till stor del med nuvarande kandidatprogram. Bedömargruppen har noterat hur tydligt det föreslagna programmet är förankrat i en sedan lång tid etablerad och beprövad utbildningsverksamhet, vilket bedömargruppen ser positivt på.</p> <p>Lärosätet har valt att profilera den tilltänka socionomexamen med socialpedagogik, vilket är en skillnad mot övriga socionomutbildningar i landet (med ett undantag). Man utnyttjar därmed den expertis och erfarenhet som byggts upp vid enheten, vilket bedömargruppen anser vara en rimlig strategi.</p> <p>Bedömargruppen konstaterar dock att det i ansökan inte finns någon precis definition av socialpedagogik och inte heller någon tydlig beskrivning av förhållandet mellan socialpedagogik och socialt arbete. Det framgår inte vad socialpedagogik "är" utan snarare vad socialpedagogik brukar fokusera på och vilka begrepp som associeras till området. Vi noterar också en något inkonsekvent tillämpning av begreppen socialt arbete och socialpedagogik genom ansökan och i utbildnings- samt kursplaner. Detta har ingen avgörande betydelse för vårt slutgiltiga ställningstagande, men bedömargruppen skulle ändå vilja rekommendera att man inför programstart ser över skrivningarna. En effekt av en mer konsekvent begreppsanvändning kan t.ex. vara ökad tydlighet med avseende på progressionen genom programmet. I nuvarande utbildningsplan ges t.ex. en fördjupning i socialpedagogik under den sjunde terminen men det förefaller oklart när de grundläggande kunskaperna i samma område förmedlas tidigare på programmet. Det är också angeläget att genom</p>		

förtydliganden i fråga om kunskapsområdet socialt arbete och profilen socialpedagogik kunna förmedla en tydlig varudeklaration till omgivningen och framtida studenter.

De första terminerna ägnas kurser i huvudområdet, där det sociala arbetets historia, utveckling och praktik avhandlas liksom relaterade frågor kring socialpolitik och samhälle. Detta är i samklang med övriga socionomutbildningar, liksom det längre blocket om juridik under den tredje terminen. Mönstret följs i följande terminer där teman kring handläggning kombineras med verksamhetsförlagda studier. De avslutande terminerna innehåller också sedvanliga inslag som kurser i vetenskaplig metod, examensarbete samt fördjupande och valbara inslag med inriktning mot specifika problemområden. Utöver denna grundstruktur finns också kursinslag som bedömargruppen både bedömer som relevanta och väl utmejslade utifrån högskolan och den aktuella institutionens kompetens och inriktning. Det handlar bland annat om kurser om digitalisering och globalisering som placerats under utbildningens andra termin samt återkommande kursinslag på både termin två, fem och sju, rörande organisation och ledarskap.

Bedömargruppens intryck från ansökan och intervjuerna är att centrala problemområden och verksamhetsfält till stor del täcks av de föreslagna kurserna.

Lärosätet utnyttjar också den expertis och erfarenhet som finns kring särskilda områden, vilket i detta fall innebär återkommande inslag om ledarskap, organisation, samt en (socialpedagogisk) inriktning mot "advocacy" och delaktighetsfrämjande insatser. Bedömargruppen vill dock uppmärksamma institutionen på de kärnområden i socialt arbete som kanske inte utgör miljöns fokusområden men som bör ingå i ett socionomprogram. Det handlar om insatsområden som t.ex. all form av myndighetsutövning och problemområden som äldres behov, funktionsnedsättning, missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa. Intervjuerna ger vid handen att dessa teman uppmärksammas, men vår bedömning är att dessa områden är svåra att få syn på i utbildningsplanen och i de specifika kursplanerna. Särskilt gäller detta vad som allmänt brukar benämnas "målgruppskunskap". Vår rekommendation är att man vid planering och uppföljning särskilt analyserar hur kunskapsmål som är relaterade till dessa områden tillgodoses, då den nu använda strategin för kursnamn och tematisering inte tydligt adresserar målgrupper, med undantag för kursen i barn, unga, familj. Som senare framgår i yttrandet begär bedömargruppen också in en komplettering i form av tydligare skrivningar i utbildningsplan och kursplaner för att säkra två av de examensmål som just rör målgrupper samt färdigheter i praktiskt socialt arbete.

Under granskningsarbetet har bedömargruppen gjort några noteringar som rör designen på det föreslagna utbildningsprogrammet. En notering rör en av bedömargruppen upplevd obalans i fråga om forskning i socialt arbete och vetenskaplig metod där metodkurserna ligger samlade under termin fem och sex, samtidigt som t.ex. en kurs i utvärdering med ett relativt avancerat anslag finns redan på termin två. Progressionen i fråga om kunskaper om forskning och forskningsmetodik framgår inte tydligt i utbildningsplanen men har kommunicerats i intervjuerna. En annan notering är att VFU har placerats under termin fyra vilket enligt vår kännedom är unikt (med ett undantag) för socionomutbildningar i Sverige, där den vanligtvis har placerats på termin fem. Lärosätets företrädare argumenterar i intervjuerna för att den tidiga placeringen ökar möjligheterna att arbeta med studentens praktikerfarenheter under de följande terminerna av programmet. Argumentet emot är att studenten går miste om en termin av förberedelser (t.ex. 15 hp Barn, unga, familj) och att VFU-terminen därför riskerar att innehålla nedtonade målsättningar om konkret klientarbete och kliniska färdigheter. På så sätt skulle den arbetsmarknadsförberedande potentialen påverkas negativt.

Bedömarksgrupper återknyter till frågan om praktiska färdigheter längre fram i yttrandet där säkring av examensmål diskuteras.

I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Idag utfärdas socionomexamen vid 18 lärosäten varav en stor andel ligger i västra och södra Sverige. Samtidigt finns fortfarande ett av både myndigheter och fackliga organisationer beskrivet behov av socionomer på nationell nivå, vilket också redogörs för i ansökan. Dessutom finns ett uttryckt regionalt och lokalt behov av socionomer i högskolans närområde samt i området runt Västervik, där ett campus med 30 platser ska finnas. Det nuvarande programmet i socialpedagogik har det högsta söktrycket vid hela högskolan, vilket sannolikt skulle höjas ytterligare vid en konvertering till en socionomexamen. Det framgår vidare att de studenter som för närvarande tar ut sin kandidatexamen är attraktiva på arbetsmarknaden och att de i hög utsträckning får tjänster som vanligtvis bemannas med socionomer. Det innebär att de planerade 100 årsplatserna inte främst bör ses som en nettoökning av socionomer utan snarare som ett marginellt tillskott (socialpedagogprogrammet har 90 årsplatser) som ersätter den utbildning som redan idag förser framför allt norra Bohuslän och Dalsland med personal inom kvalificerat socialt arbete. Bedömarksgruppen menar därför att det finns ett intresse av att examen får utfärdas och att det bör finnas plats för ytterligare en socionomutbildning.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet)****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Med utgångspunkt i den uppdaterade lärartabellen konstaterar bedömarksgruppen att omfattningen av lärartid i den planerade utbildningen ser rimlig ut med avseende på en första antagning av 100 studenter. Lärare med yrkesexamen och/eller akademisk titel inom socialt arbete utgör en grupp av totalt 14 personer, två professorer, fem disputerade lektorer samt sju adjunkter el doktorander. Detta motsvarar ett utrymme i utbildningen om sex heltidstjänster. Lärare med utbildning i angränsande områden som kommer att undervisa på programmet är en grupp på 12 personer, en professor, nio disputerade lektorer samt två adjunkter. Detta motsvarar ett utrymme i utbildningen om tre och en halv heltidstjänst. I fråga kompetens och forskningsinriktning finns en bredd, men särskilt starka områden utgörs av teman knutna till de formella forskningsmiljöerna, och handlar om t.ex. barn och unga, funktionshinder och organisation och samverkan. Områden med svagare ställning att döma av kompetensbeskrivningarna utgörs av kunskap kring missbruk och äldre. Situationen ser enligt bedömarksgruppen tillfredsställande ut, men vi vill ändå rekommendera lärosätet att uppmärksamma frågan om långsiktig kompetensförsörjning för att tillförsäkra att framtida rekryteringar kan ske med framförhållning och med avseende på den innehållsliga kompetensen för undervisning och forskning inom de olika områden en socionomutbildning ska täcka. Här rekommenderar bedömarksgruppen att man uppmärksammar vetenskaplig och pedagogisk kompetens när det gäller områden som äldre och äldreomsorg samt missbruksfrågor. Vi noterar att ledningen för högskolan vid intervjuerna uttryckte en stark önskan att få ge socionomexamen och att man har en beredskap för att satsa resurser i det fall ansökan beviljades, vilket bedömarksgruppen anser är positivt för säkrandet av kompetensen på lång sikt.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Utbildningsmiljön****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Bedömgargruppen anser att det finns en tillfredsställande vetenskaplig miljö för den planerade socionomutbildningen. Det mesta av forskningen kan huvudsakligen delas upp i tre miljöer: den barn- och ungdomsvetenskapliga miljön, Lärande för och i det nya arbetslivet (LINA) samt den relativt nyligen initierade miljön kring socialpedagogik. Den förstnämnda miljön har bedömgargruppen värderat som av mycket hög relevans för det kommande socionomprogrammet, inte minst då en lång rad berörda lärare är engagerade i miljön och att de ofta praktiska projekten har hög direkt relevans för socialt arbete. LINA förefaller ha en mångfacetterad inriktning med en rad involverade discipliner, men uppvisar många aktiviteter som rör organisation och ledarskap med särskild bäring på välfärdsorganisationer som socialtjänst och hälso- och sjukvård. Den socialpedagogiska miljön uppvisar forskning som uteslutande har bäring på socialt arbete och här vill bedömgargruppen särskilt lyfta fram den funktionshinderforskning som bedrivs. Utöver de nämnda miljöerna redovisas även forskning som på olika sätt anknyter till mångfald och migration, som exempelvis studier om kyrkans och familjecentralers arbete med flyktingar.

Kännetecknande för institutionen och enhetens forskning är enligt bedömgargruppens intryck de många tvärvetenskapliga samarbetena samt de ofta småskaliga och lokalt förankrade projekten. Det senare märks också på forskningsfinansieringen där det fortfarande finns en relativt låg andel forskningsrådsfinansierad forskning men en stor andel studier med annan eller lokal finansiering. Detta kan innebära en något svagare position i fråga om internationellt stark forskning men å andra sidan en rad studier med tydlig praktikkoppling och med förankring i organisationer och verksamheter i det geografiska närområdet. Detta medför dels en tydlig verksamhetsförankring, dels att en stor del av personalen engageras i projekt och forskningsnära aktiviteter. Enligt vad som framkommer i både ansökan och i intervjuerna finns en uttalad och sedan en tid tillämplig plan att göra alla lärare och även icke disputerad personal involverade i forskningsverksamhet, vilket bedömgargruppen ser som en viktig långsiktig strategi. Det knyter också an till högskolans särskilda forskningsområde om arbetsintegrerat lärande.

Oaktat det framgångsrika arbetet med de nämnda miljöerna och det integrerade forskningsperspektivet, finns skäl att uppmärksamma de kärnområden i socialt arbete som inte på något tydligt sätt inryms i forskningsprofilerna. Bedömgargruppen menar att de uppbyggda forskningsområdena står sig starka och avsevärt kan bidra till socionomprogrammets inslag om t.ex. barn och unga, organisation och ledarskap samt funktionshinder. Samtidigt bör man från ledningens sida ta höjd för andra områden som kan behövas för en långsiktigt hållbar bredd både i fråga om lärarkompetens och forskning. En strategi som bedömgargruppen förordar är att vid kommande rekryteringar aktivt söka efter lärar- och forskarkompetens på mindre starka områden, som missbruk och åldrande, snarare än att prioritera och stärka de befintliga forskningsmiljöerna ytterligare. Gruppen noterar att detta (framför allt missbruk) även är områden som högskolan själv säger sig vilja stärka.

Bedömgargruppen anser att den planerade utbildningen finns i en tillräckligt professionsinriktad miljö. En betydande del av lärarna, inte minst tack vare rekryteringar de senaste åren, har erfarenheter

förvärvade i socialt arbete, antingen via forskning, undervisning eller sin yrkesverksamhet. En tillräckligt hög andel av personalen har erfarenhet från praktiskt socialt arbete. Därutöver finns väl utbyggda samarbetsytor med verksamhetsfältet.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Resurser****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.*

Utbildningen ska ges på campus i Trollhättan samt campus i Västervik. Enligt vad som framkommit i ansökan samt i studentintervjun finns det god tillgång på undervisningslokaler. Det finns även god tillgång på studentutrymmen med studieplatser och uppehållsrum för lunch och raster. Både campus i Trollhättan samt i Västervik har tillgång till bibliotek. Vid högskolan finns det tillgång till studentservice i form av studievägledare samt studenthälsa med anställda kuratorer. Bedömargruppen anser sammantaget att lärosätet har en tillfredsställande infrastruktur.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Högskolans redan befintliga resurser i form av lokaler och studentservice bedöms kunna användas för den planerade utbildningen och för aktiviteter som genomförs på socionomprogrammet såsom föreläsningar, seminarier, observationer, samtalsträning och rollspel. Bedömargruppen anser att tillgängliga resurser utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Omdöme: Tillfredsställande****Motivering:**

Den planerade utbildningen finns beskriven i en sammanhållen utbildningsplan samt kursplaner. Den har rimlig omfattning och avgränsning samt en grundstruktur som ligger i linje med andra socionomprogram. Utbildningens uppläggning bygger till stora delar på ett sedan tidigare väletablerat kandidatprogram, vilket bland annat tydliggörs genom den socialpedagogiska profilen. Dock har anpassningar gjorts för att leva upp till kraven i en yrkesexamen. Det finns enligt bedömargruppen ett allmänt intresse av att examen får utfärdas då ett stabilt regionalt behov av socionomer finns och då de socialpedagoger som hittills examinerats har varit attraktiva för anställningar där vanligtvis socionomer rekryteras.

När det gäller personal bedöms antalet lärare och deras sammantagna kompetens som adekvat i relation till den planerade utbildningen. Bedömargruppen rekommenderar dock att högskolan planerar för att säkerställa kompetens på svagare områden som inte representeras i de befintliga forskningsprofilerna. Detta gäller särskilt kompetens på äldre- och missbruksområdet.

Den vetenskapliga miljön bedöms som tillfredsställande särskilt med avseende på de profilerade forskningsområdena barn och unga, organisation och ledarskap samt socialpedagogik. Miljön utmärks av tvärvetenskaplighet och nära samarbeten med lokala välfärdsaktörer. Bedömargruppen är särskilt tilltalad av den medvetna strategin att göra all personal vid institutionen involverad i forskningsverksamhet. Även den tillgängliga erfarenheten av praktiskt socialt arbete samt samarbetsytorna gentemot verksamhetsfältet bedöms som tillräcklig.

Datum
2020-06-02Reg.nr
42-00458-19

Vad gäller resurser bedöms den befintliga infrastrukturen som tillfredsställande. Det finns god tillgång till lokaler, studentutrymmen, bibliotek, samt nödvändig studentservice, både i Trollhättan och campus Västervik.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Styrdokument (utbildningsplan och kursplaner)****Omdöme: Tillfredsställande****Motivering:** *Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen.*

Det finns en utbildningsplan samt kursplaner för hela det sökta programmet. Dessa är utformade med behörighetskrav och övriga förutsättningar, vilket är i enlighet med högskoleförordningen. De uppsatta målen är identiska med de nationella examensmålen, dessutom finns två lokala examensmål med anknytning till den socialpedagogiska profilen. I kursplanerna framgår hur undervisning och examinationer kommer att genomföras samt vilken litteratur som studenterna ska läsa.

I ansökan beskrivs en ambitiös strategi för kvalitetssäkring med en rad aktiviteter som kursrapportering, programrapporter och kvalitetskonferenser. Grunden för kvalitetssäkringssystemet har utvecklats i relation till det nuvarande kandidatprogrammet. Navet i kvalitetsarbetet utgörs av programrådet som, förutom ledningsrepresentanter, består av lärare, studenter och verksamhetsrepresentanter. Bedömargruppen anser att frågan om styrdokument hanteras på ett tillfredsställande sätt av högskolan samt att den beskrivna strategin för kvalitetsarbete både är genomtänkt och möjlig att genomföra.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Säkring av examensmålen****Omdöme: Inte tillfredsställande****Motivering:** *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att studenterna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

Inledningsvis konstaterar bedömargruppen att de kursmål som är formulerade i de sammanlagt 15 planerade kurserna på grundnivå generellt håller sig på en ganska övergripande nivå, många av målen kan uppfattas som att de relaterar till kunskaper "ovanifrån" eller "utifrån", i ett slags betraktarperspektiv på socialt arbete. Vidare innehåller de två första terminerna sammanlagt sju kurser där endast ett fåtal av kursmålen relaterar till socialt arbete. När man i kursmålen i denna första del av utbildningen nämner sociala problem/social utsatthet eller ojämlikhet handlar det också främst om hur dessa fenomen eller processer konstrueras. När man talar om organisering av stöd till utsatta grupper ska studenterna enligt kursmålen problematisera denna organisering utifrån ett norm- och maktmedvetet perspektiv.

Detta och utformningen av den resterande delen av utbildningen får enligt bedömargruppen som konsekvens att två av målen i examensordningen för socionomer inte säkras. Det gäller dels målet: *För socionomexamen ska studenten visa kunskap om och förståelse för samspelet mellan individers och grupper sociala situation, levnadsvillkor, fysiska och psykiska hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhällsliga och andra bakomliggande faktorer.*

I examensmålet pekade inte specifika grupper ut men en rimlig tolkning som bedömargruppen och de flesta socionomutbildningar gjort av detta mål är att inbegripa kunskaper i sina socionomprogram om de individer och grupper som socialtjänsten och socionomer möter i sin dagliga verksamhet.

Grundläggande målgruppskunskap bör finnas med tidigt i utbildningen för att sedan kunna fördjupas

på avancerad nivå. Studenterna behöver kunskaper kring hur sociala problem som fattigdom, missbruk, våld i nära relationer och brister i omsorgen om barn tar sig uttryck i människors vardagsliv och om hur de kan förstås och analyseras utifrån olika teoretiska perspektiv. Vidare behövs kunskaper om hur det sociala arbetet är organiserat i förhållande till de grupper/individer som är bärare av dessa problem. Målgruppskunskaper behöver inte utesluta en problematisering av kategoriseringarna. De sociala problemen kan behandlas som de empiriska fakticiteter de framträder som, samtidigt som studenterna kan tillägna sig en förståelse för att kategoriseringarna är sociala konstruktioner med begränsad giltighet i tid och rum. Detta gäller för samtliga kärnområden inom det sociala arbetet som t.ex. äldres behov, funktionsnedsättning, missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa. Specifik målgruppskunskap står inte heller i ett motsatsförhållande till den generalistkompetens som eftersträvas i socionomutbildningen: det samlande perspektivet med avseende på de olika målgrupperna är det sociala arbetet som är avsett att hantera eller i bästa fall lösa de sociala problem som målgrupperna är bärare av.

Ett av målen i kursen om barn, unga och familj på termin 6 är att studenterna ska kunna *redogöra för och analysera hur utsatta livsvillkor, till exempel i form av våld, missbruk och psykisk ohälsa i familjen och på vardagsarenor, kan påverka barn och ungas livssituation och utveckling*. I den formuleringen adresseras sådana kunskaper som bedömargruppen menar är nödvändiga för att säkra detta examensmål. Den typen av mål måste formuleras också för andra målgrupper än barn och unga.

Det andra målet bedömargruppen anser inte blir säkrat är:

För socionomexamen ska studenten visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs.

Det föreslagna programmet har endast ett fåtal kursmål som tar fasta på det praktiska sociala arbetet. Sådana mål finns i utredningskursen men därutöver saknas mål som mer tydligt kopplar till detta examensmål om utveckling och genomförande av socialt arbete.

Studenterna behöver få möjlighet att tillägna sig mer kunskap om det praktiska sociala arbetet; kunna redogöra för och kritiskt granska utredningsarbete, interventioner, arbetsmetoder och förhållningssätt för arbetet med alla de olika grupper man möter som socionom. Sådan kunskap kan integreras i kurser som fokuserar målgrupper och problemområden och den är helt central i den verksamhetsförlagda utbildningen. En annan strategi kan vara att organisera momenten om personlig och professionell utveckling som en egen kurs för att därigenom kunna lyfta fram kursmål som tydligt korresponderar mot examensmålet. När kursmålen för den verksamhetsförlagda kursen granskas framgår att den kursen har nedtonade målsättningar om konkret klientarbete och kliniska färdigheter. Istället betonas att studenterna kritiskt ska granska samverkan och förutsättningar för samverkan; identifiera och synliggöra det sociala arbetets praktik och utmaningar med utgångspunkt i teorier om kategoriseringsprocesser och maktförhållanden samt kritiskt reflektera över processer som uppkommer och iscensätts i arbete med individer och grupper i utsatta livssituationer.

Bedömargruppen efterfrågar ett förtydligande från högskolan som kan visa hur man säkerställer de två beskrivna examensmålen. Vid intervjuerna med både personal och studenter framkom att dessa områden uppmärksammas i det nuvarande socialpedagogprogrammet, men bedömningen från vår sida är alltså att dessa inte skrivits fram på ett tydligt sätt i utbildningsplanen och i berörda kursplaner. Kompletteringen ska bestå av en reviderad utbildningsplan samt revideringar av de kursplaner som berörs. Revideringarna kan handla om att arbeta om några av de befintliga kursplanerna, eller om att göra mer omfattande förändringar, t.ex. att skapa nya kurser eller att lägga kurser i en annan ordning. Här vill bedömargruppen lämna till lärosätet att själv avgöra vilken strategi som anses mest fruktbar.

Utöver de två nämnda examensmålen anser bedömargruppen att lärosätet hanterar examensmålen på ett tillfredsställande sätt.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning*

Bedömargruppen anser att högskolan genomgående i sin ansökan visar att ett jämställdhetsperspektiv genomsyrar utbildningens innehåll och utformning. De visar en medvetenhet om utmaningar gällande såväl jämställdhet som mångfaldsfrågor i stort, och beskriver åtgärder för att hantera olika utmaningar som bidrar till ojämlika förutsättningar baserat på kön, klass, etnicitet, ålder eller sexuell läggning. Vid högskolan finns också Mångfaldscentrum som beskrivs som en centrumbildning som ger stöd till forskning, och som deltar i utvecklingen av mångfaldsområdet brett, vilket inkluderar frågor om jämställdhet.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat**Omdöme: Inte tillfredsställande**

Motivering: Utbildningsplan och kursplaner liksom examensmål finns för hela det sökta programmet. Det beskrivs hur undervisning, kurslitteratur/annat lärandematerial och examination kommer att vara utformade. Strategin för kvalitetssäkring är ambitiös och genomtänkt med till synes tillfredsställande påverkan från både lärare, studenter och samhällsrepresentanter.

Vad gäller säkring av examensmålen har bedömargruppen vid en närläsning av kursplanerna dock identifierat några brister. De handlar främst om att i kursplaner och vad gäller det konkreta innehållet stärka de professionsnära och målgruppsrelaterade kunskaperna i utbildningen. Som exempel rekommenderas att stärka de färdighetsorienterade kunskapskraven för den verksamhetsförlagda utbildningen och att om möjligt organisera inslagen om personlig och professionell utveckling som en egen kurs. Exempel på målgruppskunskaper som bör stärkas är kunskaper kring äldre och missbruksområdet. Bedömargruppen efterfrågar ett förtydligande från högskolan som kan visa hur man säkerställer examensmålen "För socionomexamen ska studenten visa kunskap om och förståelse för samspelet mellan individers och grupper sociala situation...", samt "För socionomexamen ska studenten visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att...". Det finns inslag i utbildningen som pekar på uppfyllelse av dessa examensmål – bristen består i att detta inte tydligt framgår i aktuella styrdokument. Lärosätet visade dock under intervjuerna på en medvetenhet kring dessa begränsningar, varför bedömargruppen anser att en sådan komplettering för högskolan bör vara möjlig att göra inom en sexmånadersperiod.

Bedömargruppen menar dock att lärosätet, genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställer att studenterna ges möjligheter att uppnå de övriga målen i examensordningen när examen utfärdas.

Bedömargruppen anser att högskolan i sin ansökan på ett övertygande sätt visat att man kommer att beakta ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och innehåll.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan**Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

I den tilltänkta utbildningen läggs stort fokus vid Arbetsintegrerat lärande, och lärosätet har ett särskilt uppdrag från regeringen att utveckla det arbetsintegrerade lärandet. Således är arbetslivsperspektivet väl integrerat i utbildningen, och är en av de styrkor som högskolan lyfter fram med sin ansökan. Högskolan Väst lyfter fram i både ansökan och i intervjuerna att man skapar olika arenor för möten mellan representanter för forskning, utbildning och yrkespraktik. Ett annat exempel som lyfts fram är grupperna för personlig och professionell utveckling. Bedömargruppen har inte riktigt kunnat se hur dessa aktiviteter är en fördjupning i förhållande till hur dessa frågor hanteras på andra socionomutbildningar.

Inte desto mindre finner bedömargruppen att den planerade utbildningen integrerar teoretiska och mer praktiska moment i de olika kursplanerna. Yrkesverksamma praktiker är engagerade i programmet, såväl som föreläsare som medverkande vid gemensamma workshops eller seminarier. Högskolan har ett gott och utvecklat samarbete med relevanta arbetsplatser i regionen och ett väl utvecklat samarbete för att erbjuda arbetsplatsförlagda moment som VFU och fältförlagda studier. Samverkan mellan högskolan och VFU-platserna verkar fungera bra, och nuvarande studenter på liknande program tycks mycket nöjda med samarbetet mellan högskola och arbetsliv. Nuvarande socialpedagogutbildning (som planeras ersättas av socionomutbildningen) är välkänd och uppskattad i regionen. Det finns en efterfrågan på socionomkompetens från arbetsgivare i regionen, eftersom det skulle tillföra en ytterligare professionalisering, och det bedöms från arbetslivet att det skulle vara positivt med en tydlig professionsutbildning.

Bedömargruppen skulle dock vilja betona vikten av att ytterligare beakta föränderligheten i arbetslivet. I takt med förändringar i statliga förvaltningsmyndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan finns det anledning att försäkra sig om ett aktivt deltagande från ett brett spektrum av arbetslivsföreträdare i utbildningen. En ökad psykisk ohälsa där kommuner, elevhälsoteam, ungdomsmottagningar och kommunala samtalsmottagningar kommer att ha i uppdrag att bedöma och behandla lindrig till medelsvår psykisk ohälsa kommer också att ställa krav på en framtida vidareutveckling av socionomrollen. En ytterligare förändring av arbetslivet kan ses i den ökade etablering av privata aktörer inom såväl utredningsverksamheter som olika former av vårdåtaganden. Bedömargruppen vill betona betydelsen av att lära ut färdigheter som är anpassade till dagens mångfacetterade och föränderliga arbetsmarknad.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att studenterna tar en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Bedömargruppen anser att den tilltänkta utbildningen verkar för att studenterna ska få en aktiv roll i utbildningens framtida utformning och utveckling. Det kommer på utbildningen finnas beslutande organ, såsom programråd, där studenterna får delta och ta plats. Högskolan lyfter även fram i sin ansökan att de vill ha en aktiv och öppen dialog med studenterna både i formella och informella kanaler om utbildningens utveckling. I intervjun med studenterna bekräftades bilden av att studenterna redan idag känner att de får ta en aktiv roll i att påverka utbildningen både i formella och informella sammanhang.

Högskolan beskriver att lärare inom fem veckor efter att en kurs avslutats ska sammanställa kursutvärderingarna samt återkoppla resultatet till studenterna. Vidare beskriver högskolan hur en programrapport årligen ska sammanställas där såväl studenternas som personalens erfarenheter sammanfattas. Med hjälp av programrapporten ska utbildningen på flera olika nivåer på högskolan genomlysas för att undersöka kvalitetsbrister samt säkerställa att dessa eventuella brister åtgärdas. Högskolan beskriver således en väldigt ambitiös plan för att säkerställa att utbildningen utvärderas och att brister åtgärdas. Det är bra att denna plan finns, men högskolan behöver säkerställa att hela planen kan genomföras i alla steg varje år, även när annat inträffar som tar resurser från utvärderingen. Bedömargruppen ser det således som en framtida utmaning för högskolan att säkerställa att kvalitetssäkringssystemet fungerar på det genomtänkta sätt som beskrivs i ansökan. Det gäller att alla led i kvalitetssäkringssystemet har tydliga roller och att ansvarsfördelningen är tydlig. Bedömargruppen låter högskolan själv fundera på vad som i framtiden är det mest effektiva samt säkra sättet att säkerställa att kvalitetssäkringen av utbildningen fungerar tillfredställande varje år.

Samlat omdöme: *Inte tillfredsställande*

Motivering:

Bedömargruppens samlade bedömning och slutsats är att Högskolan Väst uppfyller merparten av bedömningsområden för att utfärda socionomexamen.

Högskolan har en stabil grund att stå på genom ett välfungerande kandidatprogram som här fått utgöra grunden till det planerade socionomprogrammet. En viktig aspekt av detta är att man både kan erbjuda en stabil infrastruktur, fungerande forskningsprofiler samt inte minst, ett fortsatt arbete gentemot välfärdsorganisationer utanför högskolan där kommande socionomer kommer att vara attraktivt arbetskraft. Dessutom finns erfaren personal redan på plats samt en välfungerande tvärvetenskaplig samverkan mellan högskolans enheter och institutioner.

Det finns en stor samlad kompetens och entusiasm både hos personal och nuvarande studenter inom det nuvarande socialpedagogprogrammet. De senare tycks också erfara en god studiemiljö och stora möjligheter till inflytande. Denna positiva anda kompletteras med etablerade ledningsstrukturer och en genomtänkt strategi för kvalitetssäkring. Innehållet i utbildningsplan och studieplaner ligger också i linje med målen i högskoleförordningens examensordning. Valet att planera för en socionomutbildning med socialpedagogisk profil anser bedömargruppen också vara en klok strategi, både för att vassa en redan etablerad inriktning samt för att kunna arbeta vidare med det stora nätverk av kontakter på arbetsmarknaden och i närsamhället som redan finns etablerat. Detta förutsätter dock att nätverken kompletteras med ett bredare spektrum av verksamhetsområden.

Utöver rekommendationer begär bedömargruppen in en komplettering rörande säkrande av de examensmål som rör målgruppskunskaper samt färdigheter i praktiskt socialt arbete.

Bedömargruppen har också rekommenderat högskolan att redan nu börja planera för att stärka kompetensen kring vissa kärnområden i socialt arbete likväl inom utbildningen som inom forskningsprofilerna genom framtida rekryteringar. Högskolan måste försäkra sig om att kunna erbjuda den bredd av kunskaps- och praktikområden som inryms i en socionomexamen. Ansökan har sammantaget bedömts som ambitiös och heltäckande, om än bedömargruppen formulerat en del rekommendationer när det gäller både utbildningsmål, kursplaner och frågor rörande utbildningens "arkitektur". Bedömargruppens synpunkter har framför allt rört aspekter rörande lyftet från kandidatprogram till yrkesexamen där professions- och målgruppsrelaterade kunskaper i vissa fall

saknats eller framstätt som otydliga i utbildningsplan och kursplaner. Oaktat dessa rekommendationer och krav på komplettering, vill bedömargruppen betona sitt positiva helhetsintryck.

Bedömargruppen rekommenderar att lärosätet inom sex månader inkommer med en komplettering rörande de påtalade bristerna gällande två av examensmålen.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Svara Svara alla Spara Skriv ut

Från: marie.westerlind@hv.se Avsändare: "Marie Westerlind (HV)"
Till: utvitsy@uka.se, rektor@hv.se, registrator@hv.se, anette.bolin@hv.se, martin.molin@hv.se
Kopia: nils.olsson@uka.se, lisa.jamtsved.lundmark@uka.se
Hemlig
kopia:
Skickat: 2020-05-18 10:08
Ämne: RE: Delning av preliminärt yttrande - Universitetskanslersämbetet examenstillståndsprövning, Högskolan Väst - Socionomexamen - ärende 42-00458-19

(Högskolan Väst diarienummer: U 2019/259)

Hej,

Högskolan Väst har tagit del av det preliminära yttrandet och tackar för återkopplingen. Högskolan har inte några sakfel/korrigeringar att framföra avseende de olika bedömningsområdena.

Vi vill gärna gå vidare i processen och komplettera vår ansökan om socionomexamen utifrån den bedömning och de rekommendationer som delgivits oss.

Med vänlig hälsning,

Marie Westerlind

From: Universitetskanslersämbetet <utvitsy@uka.se>

Sent: den 11 maj 2020 11:33

To: rektor@hv.se; Marie Westerlind (HV) <marie.westerlind@hv.se>; Registrator <registrator@hv.se>; Anette Bolin (HV) <anette.bolin@hv.se>; Martin Molin (HV) <martin.molin@hv.se>

Cc: nils.olsson@uka.se; lisa.jamtsved.lundmark@uka.se

Subject: Delning av preliminärt yttrande - Universitetskanslersämbetet examenstillståndsprövning, Högskolan Väst - Socionomexamen - ärende 42-00458-19

Hej,

Bifogat finns det preliminära yttrandet för er ansökan om socionomexamen. Även en mall för att anteckna eventuella fakta-/sakfel.

Vi önskar ert svar senast 2020-06-01.

Med vänliga hälsningar,

Sebastian Steele, Utredare

OBS! Om du vill svara - ändra inte i e-postmeddelandets ämnesrad eller den angivna svarsadressen.
Ärendenumret kopplar svaret direkt till ditt ärende.

Universitetskanslersämbetet/The Swedish Higher Education Authority

Box 7703, Löjtnantsgatan 21

SE-103 95 Stockholm, Sweden

Tfn/Phone: +46 8 563 085 00

<http://www.uka.se>

----- Regnr: 42-00458-19 -----

Bilagor: